

בעזה"ש"ת

דברי תורה

מאת כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

שנאמרו

בסעודת רעוא דרעוין

פרשת ויגש

* * *

בדינער למוסדותינו הק'

בעיר מאנסי יצ"ו

שנת תש"ע לפ"ק

יוצא לאור ע"י

מכון מעדני מלך וויען

גליון תקפ"ט

להשיג אצל
מכון מעדני מלך וויען

185 Wilson St.
Brooklyn N.Y. 11211
718.388.1751.#117

דברי תורה

בסעודה שלישית פרישת ויגש תשי"ע לפ"ק
בעיר מאנסי יצ"ו

הקדושה מאריכה בפיוס יוסף עם
אחיו, להורות לפנינו המדות טובות של
יוסף, ללמוד ממנו ללכת צהם. הלא
הרעה שחשבו לעשות ליוסף עזומה
מאד, למכור בחור נעיר למצרים ערות
הארץ, אשר בדרך הטבע ישאר שם כל
ימי חייו, כי עבד לא היה יכול לזרות
ממצרים (רש"י שמות יח-ט), ועכשיו הם
תחת ידו ויוכל לשלם להם כמעשיהם,
ואף על פי כן לא התנקם צהם, וגם
לא נטר להם שום שנאה, אדרבה
פייסם כאלו לא גמלו לו רעה מעולם.
— ולא רק עתה, אחר שכבר נח
דעתיה, שהוא כבר משנה למלך
במצרים, התחיל לשכוח הרעה שעשו
עמו, אלא אמר להם, אני יוסף אחיכם
אשר מכרתם אותי מצרימה (מה-ד).
ופירש צאור החיים הק', שאפילו בזמן
המכר לא כהתה עין האחוה ממני
ע"כ. וזהו מדריגה עזומה מאד בטוהר
נפשו של יוסף.

ויגידו לו לאמור עוד יוסף חי וגו',
ויפג לבו כי לא האמין להם,
וידברו אליו את כל דברי יוסף אשר
דבר אליהם וגו', ותחי רוח יעקב
אציהם (מה-טו). ויש להבין כיון שלא
האמין להם מתחלה, צמה שינה דעתו
כשדיברו אליו את כל דברי יוסף.
ועיין ברש"י שסימן מסר להם צמה
היה עוסק כשפירשו ממנו, בפרשת
עגלה ערופה וכו' ע"ש. — גם להבין
מה שנאמר לעיל, ויקרא הוציאו כל
איש מעלי, ולא עמד איש אהו
בהודוע יוסף אל אחיו (מה-ה).
ולכאורה יש צמה אריכות לשון, דכיון
שהוציאו כל איש, צודאי שלא עמד
איש אהו אז.

וגראדה בהקדם לצאר מה שאמר
יוסף לאחיו, ועתה לא אתם
שלחתם אותי הנה כי האלקים, וישימני
לאב לפרעה וגו' (מה-ח). הנה התורה

אומו, והוא רק השצט של ה', אשר על ידו הוא מכה אומו. — כן יש לנו לידע שאין שום דבר מקרה, אלא הכל מיד ה', והוא יודע טובתו של האדם, וכל העולם כולו המה רק שלוחי ה', להוציא מכה אל הפועל מה שגזר הוא ית"ש.

ועל דרך משל, האז שרופה להוליך את בנו למקום רחוק לטובתו, והוא שואל להבין אם רופה לילך איתו עמו יחד. והבן מסכים בחפץ לב, לנסוע קצת עם הקאר ולהשתעשע. וכדי להגיע להמקום המיועד, נריכין לנסוע מתחלה על דרך המלך, ושוב לנטות ממנו על דרכים שונים וזרים, יעלו הרים ירדו בקעות. והתינוק עומד ותוהה ושואל את אביו, הלא דרך המלך טוב מאד, ולמה הולך בדרך עקלתון ולא ישר. והוא משום שאינו משיג שהאב יש לו מטרה שונה ממה שהוא מטרתו, וזה אי אפשר להאז להגיע אליו אלא בדרך עקלתון. וכמו כן הוא צחי האדם, האדם הפשוט משים עיניו להשתעשע בעולם הזה, ולכן מה שהוא נוטה לדרך נר ומסובך, קשה הוא צעיניו על מה ולמה. אבל רבות מחשבות בלב איש, ורק ענת ה' תעמוד, והוא יודע ומשיג התכלית לאיזה מקום אנו

והסיבה לזה, כי יוסף היה חי תמיד בצלמונה נשגבה, כי לא אתם שלחתם אותי הנה כי אתם האלקים, לא היה חושב כי האחים שלחו אותו, אלא שהם חשבו לרעה ואלקים חשבה לטובה, אלא לא אתם השולחים בכלל, מה' מצעדי גבר כוננו, הכל מושגח מן השמים, ואין אדם נוגע במוכן לחצירו (יומא נח:). ואין אדם נוקף אצבעו מלמטה אלא אם כן מכריזין מלמעלה (חולין ז:), מכל שכן למכור אדם לעבד עולם במזרים, אי אפשר להעשות זאת אלא בהכרזה מלמעלה, והכל מושגח מלמעלה, והאחים לא שולחים המה, אלא שלוחי המקום הם, והקצ"ה יודע מה הוא עושה, ורק איש צער לא ידע וכסיל לא יבין את זאת.

ובבזו שאמר הכתוב (ישעיה י-ה) הוי אשור שצט אפי, אשור אין לו ממשלה וכח לעשות מעצמה מה שהוא עושה, אלא הם השצט של אפי, להכות ולרדות אתכם. והיינו כמו שהשצט מכה את האדם, השצט לא אשם בדבר, ואין האדם כועס ושונא את השצט, כי הוא פועל רק בכח האדם המטהו עליו. כן יש לנו לידע כי הרעה שצא על האדם, לא צא מאשור בעצמו, אלא ה' שולח

שנפלה לשמעי בלבו ומוחו, ירדה מאת ה' ורוח פיו הממיה כל זכאס, החיה רוחו של שמעי בשעה שדיבר דברים אלו לדוד, כי אילו נסתלק רוח פיו ית' רגע אחד מרוחו של שמעי, לא יכול לדבר מאומה. וזהו כי ה' אמר לו צעת ההיא ממש קלל את דוד, ומי יאמר לו מדוע עשית כן עכל"ק.

ויִוסַף הַלְדִיק הִיָּה חַי בְּאַמוֹנָה זֹו, ולכן לא העלה טינא בלבו על אחיו שמכרוהו, כי לא אתם שלחתם אותי הנה כי אם האלקים. ואם זה הוא מה', הרי צודאי זה לטובתו, כי מאתו לא תלא הרעות, וגם כי אלך בגיא נלמות לא אירא רע כי אתה עמדי. ולכן היה שורה בשמחה כל הימים שהיה שם, וגם ציושצו בצית הסוהר לא הוסר ממנו רוח הנצואה, וכמו שאמר פרעה הנמלא כזה איש אשר רוח אלקים צו (מא-לח), וצתרגוס גבר די רוח נצואה מן קדם ה' ביה ע"ש. אם כי אין השכינה שורה אלא מתוך שמחה (שצת ל:), לא הוסר שמחתו גם בצית הסוהר, (וכמו שהארכנו צוה בשבוע העל"ט).

ואמור הכתוב, ויהי ה' את יוסף, ויהי איש מללית, ויהי בצית

צריכין להגיע, ומה יש לנו לתקן, ועל דרך זה הוא ממציא מצעדי גבר.

ואמרו תז"ל (זוה"ק ח"א כו:): כל הכועס כאלו עוצד עבודה זרה. וכתב צתניא (אגרת הקדש כה) דהטעם מוצן ליודעי צינה, לפי שצעת כעסו נסתלקה ממנו האמונה, כי אילו היה מאמין שמאת ה' היתה זאת לו, לא היה צכעס כלל. ואף שצן אדם שהוא בעל צחירה מקללו או מכהו או מזיק ממונו, ומתחייב צדיני אדם וצדיני שמים לרוע צחירתו, אף על פי כן על הניזק צבר נגור מן השמים, והרצה שלוחים למקום. [ופירושו, מכיון שעל האדם הניזק נגור שינוק צאותו נוק, הרי גם אם האדם המזיק לא היה צוחר להזיקו, הניזק היה מקבל צכל מקרה את נוקו על ידי שלוחים אחרים של הקצ"ה. ועל כן אין לאדם הניזק לכעוס על המזיק, שצעצס מצצע את שליחותו של הקצ"ה]. ולא עוד, אלא אפילו בשעה זו ממש שמכהו או מקללו, מתלבש צו כח ה' ורוח פיו ית' המחייבו ומקיימו, וכמו שכתוב (שמואל צ טו-י), [שדוד אמר לאצישו צן צרויה שאין לפגוע בשמעו על מה שקילל דוד], כי ה' אמר לו קלל, והיכן אמר לשמעו, אלא שמחשבה זו

היה שרוי בשמחה בכל עת. — וידוע מה שכתב הרמב"ם במורה נבוכים (פרק נ"א) כי השגחת ה' על האדם הוא לפי דביקותו ע"כ. ולכן כיון ששם שמים היה שגור תמיד על פיו, שהיה חי באמונה זאת, כי ה' עמו בכל שעה ורגע, על כן באמת הצליחו מעשיו יותר מכל אדם, כי ה' היה אמו בהצלחתו, וכמו שכתב הרמב"ן.

ובי שזוכה לצרך על הרעה כשם שמצרך על הטובה, ולקצלינהו בשמחה (ברכות ס"א:), שמרגיש הטוב בכל דבר, דכל מה דעביד רחמנא לטוב עביד, כמו שלא ישנא מי שעושה לו טובה, כן לא שונא מי שעושה לו רעה, כי היא רק השצט, והכל נעשה על פי ה'. ולמדריגה נפלאה זו זכה יוסף שהרגיש לאמיתו הטוב שיש בכל דבר, כיון שמאת ה' באה לו זאת, ופייס את אחיו, למעלה מהשגה אנושית, באמרו לא אחס שלחתם אותי הנה כי אם האלקים. — וזה שאמר הכתוב, ולא עמד איש 'אמו' בהתודע יוסף אל אחיו, היינו שהוא בעצמו לא היה אז בגדר איש, אלא כמלאך אלקים, בלי שום נטיות חומריות טבע הגוף, והתגבר על אנושיותו צעת דברו עם אחיו.

אדוני המצרי, וירא אדוני כי ה' אתו, וכל אשר הוא עושה ה' מלית בידו (לט-ז). והיא פליאה כי גוי טמא יוכל לראות כי ה' אתו. וברש"י פירש, שם שמים שגור בפיו (תנחומא ישנ ח) ע"כ. וכן הוא במדרש (במדבר יד-ג) יוסף היה מצרך להקצ"ה על כל דבר ודבר שהיה עושה, והיה אדוני רואה אותו מלחש בפיו, והוא אומר לו מה אתה אומר, והוא משיבו ואומר אני מצרך להקצ"ה וכו' ע"ש. וברמב"ן כתב לפרש, וירא אדוני כי ה' אתו, כי יצליחו מעשיו בכל עת יותר מכל אדם, וידע כי מאת אלקים הוא לו ע"כ.

וגראה כי שניהם עולות בקנה אחת, כי יוסף היה שרוי בשמחה בכל עת, ולא הצטער, לא על מצבו, ולא על האחים שהציאו אותו לידי זה, כי ידע שהכל הוא מה' הטוב. וזהו שאמר ויהי ה' את יוסף, שהרגיש תמיד שהוא שם מפני ציווי ה', ושם שמים היה שגור על פיו תמיד. הן בזמן 'ויהי איש מלתי', לא תלה זאת בכחו ועוצם ידו, אלא הכל הוא מה', והן 'ויהי צבית אדוני המצרי', בזמן תקופת עבודתו, האמין שהכל בא מה', ולכן

הזמין להם עלילת הגזיע, כדי שיאמרו כולם הננו עצדים לאדוני (מד-טו), שיקבלו על עצמם עצדות, שיכפר על מה שמכרו אותם לעבד.

ואמור להם, והנה עיניכם רואות ועיני אחי בנימין, כי פי המדבר אליכם (מה-יז). וברש"י זלשון הקודש (בר ג-י) ע"כ. והקשה ברמב"ן כי רבים צמזרים יודעים אותו כי קרוב ארץ כנען, ואף כי המושל וכו' ע"ש. וכח צצית אהרן, שאמר להם יוסף, שאותו פה שמדבר אליכם כל הזמן, גם הוא זלשון הקודש, אם תעינו ותצונו בכל אשר דברתי עד כה זלשון מזרים על ידי המליץ, תווכחו לראות, כי גם אלה היו דברי קודש ולא דברים בטלים, שכן הכילו בקרבם כוונות וענינים עמוקים וקדושים ע"ש.

ורבן כאשר הודיעו ליעקב כי עוד יוסף חי, הבינו שזה לחוד עדיין אינו צורה טובה ליעקב, אם יתכן שנסקע שם בטומאת מזרים, עד שנתעלה להיות משנה למלך, על כן הוסיפו לומר ליעקב, וכי הוא מושל בכל ארץ מזרים, אין מזרים מושל עליו, אלא הוא מושל עליהם, הוא גבור הכוזב את יצרו, ונתעלה גם

ובדברי יחזקאל (פ' מקץ) כתב לפרש הכתוב, וירא יוסף את אחיו ויכירם ויתנכר אליהם (מג-י). ובתרגום אונקלוס פירש, וחשיב מה דמליל להון. דהנה כאשר באו אחי יוסף אלנו, ורצה לפעול מה שהיה צריך לפעול עמהם, כי היה רוצה שיהיה להם תקון על מכירתו, וחשש לכל יחשוב את עצמו, פן יהיה לו מעט נטירת שנאה עליהם על שמכרוהו, לכן חשב בעצמו מתחלה הדברים שידבר עמהם, שלא יהיה נטיה זלזול לעצמו בדבריו שידבר עמהם. וזה שאמר ויתנכר אליהם, היינו שעשה את עצמו כנכרי וזר, כאלו לא גמלוהו לו אחיו רע מעולם, דלאנשים זרים לא יחשוב שום נטירה עליהם. וזה שפירש התרגום, וחשיב מה דמליל עמהון, שהיה חושב בדעתו מה שידבר עמהם, שלא יהיה בדבריהם שום נטיה לעצמו ע"כ.

ובנראה שכל מה שציער את האחים, היה הכל רק לטובתם, שרצה שיתקיים החלום, והנה תסובינה אלומותיכם ותשתחווין לאלומתי (לז-י), ויצואו כולם למזרים וישתחוו להמשנה למלך, ולא ידעו אז כי הוא יוסף, ולא יכאז עליהם לזם להשתחוות להאח הצעיר. — ושז

האלקים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת, אין עוד (דברים ד-לט). ויש לומר, דכאשר יתזוּן האדם בהיום, איך זה עובר עליו, יתווכח מזה בעצמו, כי אין עניני העולם הזה כפשוטם, ויש תכלית יותר גבוה משכלינו בכל דבר, ויש שומר ומנהיג למעלה, שעל דעתו וכוונתו מתנהג הכל. הן לפעמים מסתובב האדם עבור פרנסתו כל היום, ולא מרויח כלום, ולמה עשה ה' ככה לטורדו ולהטריחו צמשך כל היום, הלא כאשר הלך חוצה כן צאה חזרה ריקס. או יותר תמוה, מרויח יום סך מסויים, ולמחר הוא מפסידו, ועומד כראשיתו, בטיירות שני ימים שלא העלה כלום. ולפעמים ח"ו נוצר הון זה עשרים שנה, בטיירחא וציגיעה רבה, וסופו הולך הכל לטמיון, וגשאר ריק כמו שהתחיל, וכל עבודתו של עשרים שנה כנראה שהיו לריק בלי שום תועלת.

ועל כרחק שיש צוה מחשבות עמוקות מאלקי הארץ, בכל פסיעה ופסיעה שהלך מה שהיה לו לתקן צוה, הנוגע לצורך נשמתו, להעלות הניצוּת הקדושות שהיו גנוזות בכל אלו. וזהו 'ידעת היום', כאשר תדע ותשכיל בהיום שלך, או תכיר ותציין כי מחשבות אדם הבל,

שם כאחד משצטי ישראל, זיפג לכו כי לא האמין להס', שיתכן להיות כ"צ שנה צמנרים ולהשאר בקדושה רבה כזו. אך כאשר יודצרו אליו את כל דצרי יוסף אשר דצר אליהס', שהסצירו כל הדיצורים של יוסף שדיצר אליהס, הן צמה שדיצר אליהס מתחלה, והן מה שדיצר אליהס צפיוסס, שהס למעלה מהשגה צגודל קדושתס, עד שלא עמד איש אמו בהתודע אליהס, מדצר כמלאך ה' צצאו'ת, אז הכיר גודל קדושתו, ו'תחי רוח יעקב צציהס'.

ובאמת נתגלה אחר כך הטוב שהיה כרוך בכל זה, הן לפי שעה, למחיה שלחני אלקים, לכלכל אציו וציתו כל השנים, עד יום מותו, כשצעים שנה. וראוי היה יעקב לירד צשלשלאות של צרול, אלא זכותו גרמה לו (שצת פט:), ועל ידי ירידתו של יוסף צאה אחר כך יעקב למנרים צכצוד מלכים. ומה גם לדורות, שהשריש קדושה צמנרים, על ידי שגדר יוסף עצמו צערוה, נגדרו של ישראל אחריו (מד"ר ויקרא לצ-ה), והיס קרע צזכותו, ראה ארונו של יוסף וינס.

ואמר הכתוב, וידעת היום והשצות אל לצצך, כי ה' הוא

ויצך (מה-יד), וכי שני זוארים היו לו לזנימין, אלא אמר רבי אלעזר בן פדת, יוסף ראה זרוח הקודש ששני בית המקדשות עתידין ליזנות בחלקו של זנימין ועתידין ליחרב, וזנימין זכה על זואריו, ראה שמשכן שילה עתיד להעשות בחלקו של יוסף ועמיד ליחרב. ויתן את קולו בזכי, כשם שלא פייס יוסף את אחיו אלא בזכיה, כך הקב"ה אינו גואל את ישראל אלא מתוך זכיה שנאמר (ירמיה לא-ח) בזכי יזואו וזתחוננים אזילס ע"כ. ולכאורה לא דומה פיוסו של יוסף לפיוסו של הקב"ה, דהכא היה יוסף המפייס זוכה, והתם אין הגואל הזוכה אלא ישראל. ומה ענין פיוס שלעמיד עם הפיוס של יוסף עם אחיו. — וכמו כן תקשה, הלא עדיין לא נזנה הבית המקדש, ולמה זכו על חורבן שבעמיד. וגם למה דוקא עכשיו זשעת שמחה זכו על זה. גם למה זכו כל אחד על חורבן חזירו ולא על חורבן עזמו.

יידוע מה שפירש הה"ק רבי יחזקאל מקוזמיר ז"ל, דידוע כי חורבן הבית המקדש היה בגלל שנאת חנם (יומא ט:), והנה כאשר נפגשו יוסף וזנימין והרגישו, כי הפירוד זיניהם עד כה נגרס זשל

ורק ה' הוא האלקים זשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד, הכל מונהג מלמעלה לפי תכלית כוונת עליון, ואיש זער לא ידע.

זבחה גם שאמרו חז"ל (פסחים ק"ח). מאי דכתיב הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו (מהלים ק"ח-א), שגובה חובתו של אדם זטובתו, עשיר זשורו, עני זשיו, יתום זזינח, אלמנה זתרגולתה. וזרש"י מפסידו ממון ומזכר על גופו ע"כ. והיינו שהאדם זריך פעמים להפרע על מעשיו, מה עושה ה' לטובתו, שלא יזטרך להפרע בגופו, הוא נתן לו הון, מה שלא מגיע לו לפי מעשיו, ואחר כך הוא נוטל אותה ממנו, ופורע זזה חובו, ולא הפסיד כלום, כי ה' נתן לו זאת מתחלה כדי ללקחו ממנו אחר כך זפרעון חובותיו. וזהו וידעת היום, כאשר תדע ותזבון זתהלוכות היום, תזין כי הוי"ה הוא האלקים, שתכלית החסד שנתן לך זתחלה, כדי שזה יהיה אחר כך לאלקים, לגבות חובתו זטובתו.

והנה אנו נכנסים כעת ליום עשרה זטובת, התחלת גרמת חורבן הבית. איתא זמד"ש רבה זפרשתנו (ג-יב), ויפול על זוארי זנימין אחיו

רבות. וכמו כן יש זכיה של דציקות, כמו שכתב בטורי זהב (סימן רפ"ח סק"ג) דאיתא באגדה שמאלו תלמידיו של רבי עקיבא שהיה זוכה בשבת, ואמר עונג יש לי, והיינו שמרוב דצקותו בהקצ"ה זלגו עיניו דמעוה, שכן מלינו צרבי עקיבא צוהר חדש שהיה זוכה מאד באמרו שיר השירים, באשר ידע היכן הדברים מגיעים, וכן הוא מצוי במתפללים כזוונה עכ"ל.

ובמו שמלינו זכיה בהקצ"ה כזיכול בחורבן הבית, ויקרא ה' לזכי ולמספד (ישעיה כג-יג), ובמדרש (אכ"ר פמיחמא נד) באותה שעה היה הקצ"ה זוכה ואומר אוי לי על ביתי וכו' ע"ש. כמו כן לעתיד יהיה כזיכול אלל ה' זכיה של שמחה, מגודל אהבתו לישראל והתקרבותו אלינו, ומגודל הדציקות עם ישראל זה' תהיה זכיה של דציקות. ורמזו בספה"ק צ'שמך י'גילון כ"ל ה"יום (מהלים פט-יז), ר"ת זכ"ה.

ובחיתם סופר (רכז:) כתב, מתקשיתי הא היה בשבת, דהא

וטבות טבח והכן (מג-יז) היה בערב שבת (צ"ר נג-ד), ואיך זכו בשבת על החורבן ע"ש. ונראה דראו גם הגאולה העמידה שלאחריו, שיסתיים

שנאת חנם, מיד ראו את החורבן, שאף הוא היה תולאה של שנאת חנם. לפיכך זכו על כך, ששנאת חנם זו, אשר גרמה עכשיו לתולאות כאלה, תגרום גם בעתיד לחורבנות. תיקונה של שנאת חנם הוא, להגביר את האהבה כל כך, עד שזער חזירו יכאיב את האדם יותר מאשר זער עצמו. ולפיכך זכו כל אחד על חורבן חזירו, להוכיח זכך, שבעיקר איכפת לו לכל אחד מהם חורבנו של השני. ואף על פי שמקדשו של צנימין אינו יכול להיצנות אלא לאחר חורבנו של משכן יוסף, בכל זאת זכה צנימין על חורבן משכן יוסף, כי מוטב לו שלא ייצנה מקדשו הוא, ובלבד שלא יחרב מקדשו של חזירו. אהבה שכזו עשויה להיות תיקון לשנאת החנם עכדה"ק. — ומעתה כיון שהפירוד צין האחים עם יוסף הביאה לחורבן הבית, הרי הפיוס של יוסף עם האחים רומז על זמן התיקון, וגר זאב עם כבש, והשיב לב אבות על בנים, ושפיר מדמה שהפיוס לעמיד יהיה דומה להפיוס של יוסף עם האחים.

וגראה להזכיה לעמיד לא תהיה מנער וכאב, אלא יש גם זכיה של שמחה, כאשר מתקרב האב עם בניו שלא ראו זה את זה שנים

עם צביה של שמחה, אשר גדול יהיה ירושלים זוכה ורואה בשמחה,
כבוד הצית האחרון. כן יזכנו לראות צמחה דידן צביאת הגואל נדק
בשמחתן של ישראל, והמתאבל על צב"א.

בדינער השנתי לטובת מוסדותינו הקי
בעיר מאנסי יצ"ו

הוא, שהראה להם נקודה צמחות
מילה אשר צוה הניח דעת האחים.

דיש לומר עוד צוה, בהקדם לפרש
מדרש (הוצא דמשק אליעזר) תן
חלק לשבעה (קהלת יא-ג), זו שבעת
קני המנורה, וגם לשמונה, זו מילה
שניתנה לשמונה ע"כ. ונראה דהנה
ידוע הקושיא צנן חנוכה, שטימא
היוונים כל השמנים, ולא מצאו אלא
פך שמן אחד טהור וכו' (שבת כא:),
הלא טומאה הותרה ציצור, ולמה
הוצרכו להנש של שמן טהור. ותירך
בחדושי הרי"מ (לחנוכה נו.) בשם
הרה"ק מקאלק זצ"ל, דזהו רק צמן
שצית המקדש קיים ואין יכולים
לעשות העבודה בגלל איזה טומאה
שאירעה במקדש, אז טומאה הותרה
ציצור, אבל צעת שמחנכין המקדש
מחדש בהדלקת המנורה, אין לחנך
בטומאה אף שהותרה ציצור, והוצרכו
לנש להדליק בשמן טהור. וכיון

נתאספנו לכבודה של תורה, לחוק
התלמוד תורה פה,
מקום שמגדלין צו צנינו לתורה
ועבודה ומדות טובות, אשר צלוק
העמים הללו, עיקצתא דמשיחא, אין
לנו שיר רק התורה הזאת, הנסיונות
כה עצומים, אשר עליה אמרו חז"ל
(פנהדרין נא:): ייתי ולא אחמיניה. וכפי
עולם החינוך בשנות הנעורים, כן
יתגדלו אחר כך צרבות הימים
לתורה.

בוצינו צפרשתנו, שאמר יוסף לאחיו,
והנה עיניכם רואות וגו', כי
פי המדבר אליכם (מה-יג), וצרש"י
עיניכם רואות שאני מהול ככם (צ"ר
ג-י) ע"כ. וכבר כתבו המפרשים,
דאין הדברים כפשוטן, דהלא כל
המצרים היו נימולים, וכמו שנאמר,
לכו אל יוסף אשר יאמר אליכם תעשו
(מא-נה), וצרש"י שהיה אומר להם
שימולו (צ"ר נא-ה) ע"כ. אלא הכוונה

צליבור, אף על פי כן נעשה נס, כי חינוך אי אפשר בטומאה, גם בטומאה המותרת. וגם לשמונה זו שמונה ימי מילה, זהו גם הטעם של מילה לשמונה, כי רק אחר שהצית טהור יכולים לחנך הבן להכניסו בצריתו של מקום.

וזדו מוסר השכל להאצות אשר עליהם מוטל לחנך צנייהם, שיצו כי החינוך יוכל לעשות רושם בצנייהם רק כאשר אין טומאה באצותיהם הממנכים, והצית הוא נקי מכל סוג טומאה, אז החינוך יעשה רושם עז צילדיהם שיחגדלו על דרך ישראל סבא. — ויוסף הצדיק שזכה להעמיד צנים במצרים, קדושים וטהורים כשאר שבטי י-ה, אפרים ומנשה כראובן ושמעון יהיו לי, היתה צביל שהוא עצמו היה קדוש וטהור, ועמד בנסיונות הזמן שעמדו לפניו, על כן עשה החינוך רושם עז בצניו אחריו. וכאשר התגלה לאחיו, והודיעם שהוא ובני ציתם לא עזבו דרך אצותיהם, הראה להם שהוא מהול, שלמד ממצות מילה, שניתנה לשמונה אחר שנטהרו האצות, כי חינוך הצנים אי אפשר רק כאשר האצות טהורים.

ובצניו ציוסף כאשר עלה לקראת אציו ישראל גשנה, ויפול על

שמשום חציבות החינוך נעשה הנס, על כן קבעו השם 'חוכה' ע"ש.

ויש לומר סיוע לזה, דאיתא בגמרא (מדה לא): שאלו תלמידיו את רבי שמעון בן יוחאי, מפני מה אמרה תורה מילה לשמונה [ולא לשבעה], שלא יהו כולם שמחים [שאוכלין ושותין בסקעודה], ואציו ואמו עצבים [שאסורין בתשמיש מחמת טומאת לידה] ע"כ. ונראה עוד טעם על דרך זה, כי צהיות שצריית מילה הוא התחלת כניסת הילד לצריית צינו לבין קונו, והיא המנוה הראשונה שמתקיימת בו במסירת נפש, שאצותיו מכניסין אותו לצריית המנוה, לא רצה התורה שתהיה טומאה צהצית ולהכניסו כך לצריית, כי חינוך הצנים מצליח רק צצית שיש בו טהרה, ולא נמנא בו טומאה, ולכן המתנינה תורה עד שיטהרו מטומאת לידה, ואז יכניסו אותו לצריית, וכשם שנכנס לצריית צטהרה, כן יכנס אחריו לתורה ולחופה ולמעשים טובים.

וע"ז זה רומז המדרש, תן חלק לשבעה, אלו שבעת קני המנורה, לעשות זכרון להנס שאירע צהמנורה, שטימאו כל השמנים ונעשה נס להדליק. והגם שטומאה הותרה

הכהנים לא קנה, כי חק לכהנים מאת פרעה, ואכלו את חקם אשר נתן להם פרעה וגו'. וישם אותה יוסף לחק עד היום הזה על אדמת מצרים לפרעה לחמש, רק אדמת הכהנים לצדם לא היתה לפרעה (מז-כג). ונראה כי פרעה הצין, שמנהיגי הדת במצרים, לא יוכלו לעשות מלאכתם באמונה, כאשר הם צריכים להיות טרוד על פרנסתם, ואין ראשם ללוה ללמד בינה את העם, ולכן היו אוכלים את חקם אשר נתן להם פרעה, וקבלו מזונם מקופת המלכות צלי דאגת הפרנסה.

ואו"י כי מתחלה לא היה חק זה מחוקת המדינה, אלא חק לכהנים 'מאת פרעה', ואכלו את חקם אשר נתן להם פרעה, והיינו שפרעה מטובו נתן להם לחמם. ואמר הכתוב שוב, וישם אותה יוסף לחק עד היום הזה על אדמת מצרים, שגם מה שאדמת הכהנים לצדם לא היתה לפרעה, היה גם כן מהחוק של יוסף. ויש לומר שעשה כן, כדי לעשות צוה חוק לכל הדתות, שכהנייה אינם משועבדים לעבוד לפרנסתם, אלא יש להם משכורת מהמדינה, וכמו שיש בכמה מדינות. והסיבה לזה, כי הצין שירידה זו היא התחלת הגלות,

וארצו ויבן (מז-כט). וצרש"י אצל יעקב לא נפל על נוארי יוסף ולא נשקו, ואמרו רבותינו שהיה קורא את שמע (מדרש אגדה) ע"כ. ויש להצין וכי יוסף לא היה צריך לקרות אז קריאת שמע. ופירשו צוה, כי יעקב אינו נושק ליוסף מיד צראותו אותו, משום שהוא רוצה תחילה לתהות על קנקנו, לראות עד היכן הגיע צעולמו, אם עדיין הנהו כמות שהיה, אם לא השפיעה עליו חלילה טומאתה של מצרים, להטותו כל שהוא מן הדרך. כח זה שהיה צו ציעקב, שיוכל להקריב את אהבתו לצנו האהוב, ולא לחצקו ולנשקו בפגישתו הראשונה עמו, בגלל נימוק הנוגע ליהדות, הרי עכס כח זה הוא הוא 'קריאת שמע', שנאמר צוה, 'ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך', שאהבת השם צריכה להכריע את כל האהבות שצעולם, עד כדי הקרבת כל הלב, הנפש והנשמה. 'ויעקב לא נשקו, שהיה קורא את שמע', זה שיעקב לא נשקו ודחה את אהבתו לצנו, בגלל חשש של יהדות, פירוש הדבר, שהיה קורא את שמע ע"כ. (הוצא צמעניה של תורה שט).

ולבוחזיקי התורה נסיים צמה שאמר הכתוב, רק אדמת

פלא שפרעה לא ישעבד שבט אחד, אלא זה היה מהחוק שמקן אז יוסף, כי הכהנים צריכים להיות פנויים בלי שום עול על צוארם, ושבט לוי אשר יורו משפטיך ליעקב, לא צריכין להיות צשיעבד מלאכה להמלכות. — והוא מוסר השכל, איך יש להשתדל שהמלמדי תינוקות ישולס להם משכורתם בעתם וזמנם, שלא יהיו טרודים בטירדת הפרנסה. — ובזכות החזקת התורה יתקיים בנו, עץ חיים היא למחזיקים בה ותומכיה מאושר. ויתפכו הימים הללו לששון ולשמחה לכל בית ישראל, וזיון במשפט תפדה ושביה בצדקה, צביאת בן דוד צב"א.

והכהנים מורי דרך ה' גם כן לא יהיו משועבדים לפרנסתם על ידי חוק זה, ויוכלו להגות בתורה וללמד לעם ישראל דרכי ה'. ולכן סיים הכתוב עליה, וישב ישראל בצרף מצרים, ויאחזו בה, ויפרו וירבו מאד (מז-כו). וכתב בתרגום יונתן וצנו להון צמי מדרשין ופלטין וכו' ע"ש. והיינו שעל ידי החוק הזה שקבעו לדורות, וישם אותה יוסף לחק עד היום הזה, על ידי זה היו יכולים להגות בתורה ולצנות צמי מדרשות.

וזדהו הטעם ששבט לוי לא היה צשיעבד (שמו"ר ה-כ), והוא

על הטוב יזכר
ידידינו החשובים שהשמחה במעונם
שנדבו להוצאת קונטרס הזה

* * *

הרב ר' יצחק פריעדמאן שליט"א
לרגל נישואי בתו הכלה תחי'
עב"ג בן הר"ר שמואל גרינהויט נ"ו

* * *

הר"ר עוזר פריעדמאן נ"ו
לרגל נישואי בנו החתן בנימין נ"ו
עב"ג בת הר"ר שמואל דוד לעפקאוויטש ע"ה

* * *

הרב ר' חיים לייב כ"ץ שליט"א
לרגל הולדת בתו למזל טוב

* * *

הר"ר חיים ארי' רובין נ"ו
לרגל הכנס בנו לעול המצות

* * *

הר"ר יושע נחמן שפיטץ נ"ו
לרגל הולדת בתו למזל טוב

* * *

הר"ר חיים צבי פריעדמאן נ"ו
לרגל הולדת בתו למזל טוב

* * *

הר"ר שמואל ראזענבוים נ"ו
לרגל הולדת בתו למזל טוב

* * *

הר"ר יוסף געשטעטנער נ"ו
לרגל הולדת בנו למזל טוב